

SBORNÍK

ČESKOSLOVENSKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

ROČNÍK 1989 • ČÍSLO 1 • SVAZEK 94

JOSEF BRINKE

26. MEZINÁRODNÍ GEOGRAFICKÝ KONGRES V SYDNEY

J. Brinke: *26th Congress of the International Geographical Union*. Sborník ČSGS, 94, 1, p. 1 — 4 (1989). — The autor, head of the Czechoslovak delegation, presents basic information about the 26th International Geographical Congress which took place in Sydney, Australia, from 21st to 26th August, 1988. The Congress was formally opened by Sir N. Stephen, Governor General of Australia, at the Concert Hall of Sydney Opera House. All sessions and exhibitions were held at the University of Sydney, established in 1850. In the congress more than 1200 geographers participated while from among 88 IGU member countries 51 ones were represented by official delegations. About 800 papers were presented in 14 sections, working and study groups sessions. Prof. Ronald Fuchs from the USA was elected president by the General Assembly of IGU for the next four years. The 27th International Geographical Congress will take place in Washington, D. C. in 1992.

Ve dnech 21. — 27. srpna 1988 se v Sydney uskutečnil 26. mezinárodní geografický kongres. Kongresy Mezinárodní geografické unie (International Geographical Union), sdružující geografů z celého světa, se konají pravidelně jednou za čtyři roky. Poslední se konal v roce 1984 v Paříži, kde byla uspořádáním dalšího kongresu pověřena Austrálie, resp. její národní geografický komitét.

Jedním z důvodů této volby byla skutečnost, že Austrálie dosud dějištěm kongresu nebyla, ale hlavním se stalo dvousté výročí založení Sydney a první evropské osady na australské pevnině, připadající právě na rok 1988, tedy na rok konání kongresu. Ten byl pak australským vládním výborem pro realizaci oslav tohoto pro historii Austrálie důležitého výročí zařazen mezi významné kulturní a politické akce, jež se měly v rámci oslav uskutečnit. Jejich počátkem byl 26. leden (tzv. Australia Day — den Austrálie), státní svátek na paměť dne, kdy v roce 1788 bylo na březích zátoky Port Jackson založeno město, nazvané po tehdejšímu ministru pro kolonie lordu Sydneyovi, a zřízena britská kolonie Nový Jižní Wales. V den dvoustého výročí založení Sydney, které je dnes se 3,5 mil. obyvateli největším australským městem, se tu konaly velkolepé oslavy, spojené mj. s příplutím velkých plachetních lodí, které sem vyslala řada států. Byla mezi nimi i historická replika slavné Cookovy *Endeavour*, jež sem příplula z Velké Británie. Oslav se zúčastnila i britská královna. Další součástí oslav dvoustého trvání „bílé Austrálie“ bylo v květnu otevření světové výstavy EXPO '88 v hlavním městě státu Queensland Brisbane.

Na 25. mezinárodním geografickém kongresu v Paříži byl podle ustáleného zvyku (prezidentem IGU bývá obvykle volen geograf ze země, v níž se bude konat příští kongres) novým prezidentem IGU zvolen prof. Peter Scott z Univerzity of Tasmania v Hobartu. V Austrálii byl pak ustaven organizační výbor pro přípravu kongresu, jehož předsedou se stal prof. B. Thom z Geografického ústavu University of Sydney. Tato nejstarší australská univerzita, která byla založena v roce 1850, se pak stala vlastním dějištěm kongresu.

Kongresu předcházela velmi dobrá organizační příprava. Výbor zaslal zájemcům dva cirkuláře v dostatečném předstihu, které svou formou a obsahem splňovaly vysoké nároky. Text byl v angličtině a ve francouzštině — oba jazyky se staly jednacím jazykem kongresu. Před vlastním jednáním se v době od 15. do 20. srpna v řadě měst v Austrálii a na Novém Zélandu uskutečnila zasedání komisí IGU (celkem 14), pracovních (14) a studijních skupin (17).

Kongres byl slavnostně zahájen 21. srpna 1988 v 15 hod. v koncertní síni sydneyjské Opery, jejíž architektonicky zajímavá budova, otevřená slavnostně v roce 1973, se stala po proslulém Harbour Bridge — přístavním mostě, nejatraktivnější dominantou města. Slavnostnímu zahájení předcházela varhanní koncert předního australského varhanního virtuosa Davida Druryho. Kongres slavnostně otevřel generální guvernér Australského svazu Sir Ninian Stephen, který účastníky kongresu pozdravil v krátkém projevu a popřál kongresovému jednání mnoho zdarů. Na slavnostním zahájení dále vystoupili prof. B. J. Garner, předseda Australského národního geografického komitétu, prof. P. Scott, prezident IGU, a prof. B. Thom, předseda organizačního výboru kongresu.

Kongresové jednání bylo zahájeno 22. srpna v 9 hod. na University of Sydney, kterému připadla nesnadná úloha hostitele více než 1200 účastníků kongresu. Jejich počet byl sice menší než před čtyřmi lety v Paříži, avšak vzhledem k poměrně odlehlosti Austrálie od většiny osídlených kontinentů byla účast na kongresu značná. Vedle hostitelské země nejpočetnější delegaci vyslaly Spojené státy (177 členů), Kanada (79), Japonsko (69), Velká Británie (67) a NSR (52); ze socialistických zemí ČLR (51), SSSR (15), PLR (10) a Jugoslávie (4), ostatní socialistické země byly zastoupeny jen 1–2 delegáty. ČSSR zastupovali 2 delegáti a vedením delegace byl pověřen doc. dr. J. Brinke, CSc., z přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Z 88 členských zemí IGU vyslalo své oficiální delegace na kongres 51 států.

Jednání na kongresu probíhalo ve 14 sekcích a v jednotlivých komisích, pracovních a studijních skupinách IGU. Jeho součástí byla i sympozia. Celkem bylo předneseno na 800 referátů a sdělení, jejichž abstrakty byly publikovány v samostatné publikaci kongresu. Tematika byla velmi široká a zahrnovala všechny geografické disciplíny. Největší pozornost byla věnována globálním problémům geografické povahy, zvláště pak otázkám socioekonomickým, ekologickým a politickým.

Valné shromáždění, jehož se zúčastnilo 51 vedoucích národních delegací a které řídil výkonný výbor IGU, se šlo celkem čtyřikrát. Prezident prof. Scott ve své zprávě vyzdvihl přínosnou činnost geografů sdružených v IGU. Generální tajemník a pokladník prof. L. Kosiński ve své obsáhlé zprávě zhodnotil vědeckou a odbornou činnost komisí, pracovních a studijních skupin IGU, které v mezisjezdovém období, tj.

v letech 1984—1988 uspořádaly celkem 180 akcí, z toho 75 speciálních symposií a konferencí. Řada z nich byla realizována v souvislosti s regionální konferencí v Barceloně v roce 1986 a některé před zahájením kongresu v Austrálii v roce 1988. Celkem bylo publikováno na 171 titulů, z toho 61 knih.

IGU má k srpnu 1988 celkem 88 členů — počet tedy v zásadě zůstává stejný jako v roce 1984. Zdvojnásobil se však počet členských zemí, které neplatí členské příspěvky — již celkem 27 zemí nezaplatilo členské příspěvky za poslední 3 roky a podle platného statutu by měly být z IGU vyloučeny. Jde většinou o rozvojové země, nacházející se v neutěšené ekonomické situaci. V diskusi k tomuto problému vystoupila řada vedoucích delegací, mj. i zástupce ČSSR, s návrhem odložit termín splatnosti a nevykloučovat tyto země z IGU a zřídít na jejich podporu speciální fond, z něhož by mohly být příspěvky, resp. jejich část, hrazeny. Tento návrh byl přijat. V dalším jednání byly projednány některé změny ve statutu IGU.

Na posledním zasedání valného shromáždění byl zvolen novým prezidentem prof. Ronald Fuchs z USA, kde se ve Washingtonu bude v roce 1992 konat 27. mezinárodní kongres IGU. Členy výkonného výboru — viceprezidenty — byli opět zvoleni: G. Enyedi (MLR), Maria T. Gutierrez de MacGregor (Mexiko), M. Shafi (Indie), H. T. Verstappen (Nizozemí) a nově V. M. Kotljakov (SSSR), Wu Chuanjun (ČLR) a E. Dalmasso (Francie). Generálním tajemníkem a pokladníkem byl opět zvolen L. Kosiňski z Kanady. Nový výbor též schválil kandidaturu ČLR na uspořádání regionální konference v roce 1990 (bude se konat v Pekingu na téma Asijské země Pacifiku) a předběžně též nabídku Národního geografického komitétu ČSSR na uspořádání této konference v roce 1994. Vzalo též na vědomí kandidaturu Nizozemí na uspořádání 28. mezinárodního geografického kongresu v roce 1996 v Amsterdamu.

Na valném shromáždění byl rovněž schválen návrh výkonného výboru na zřízení komisí a studijních skupin IGU. Proti dosavadnímu stavu byl počet studijních a pracovních skupin redukován. Byly vytvořeny následující komise IGU (v závorce předseda příslušné komise):

- C.88.1. Geografické vzdělání (H. Haubrich, NSR)
- C.88.2. Geografické monitorování a předpovědi (S. A. Evtějev, SSSR)
- C.88.3. Měření, teorie a aplikace v geomorfologii (A. P. Schick, Izrael)
- C.88.4. Horská geoeekologie (J. Ives, USA)
- C.88.5. Geografie obyvatelstva (D. Noin, Francie)
- C.88.6. Systém a vývoj osídlení (I. S. Bourne, Kanada)
- C.88.7. Změny zemědělských systémů (M. J. Troughton, Kanada)
- C.88.8. Pobřežní prostředí (R. P. Paskoff, Francie)
- C.88.9. Průmyslové změny (G. J. R. Linge, Austrálie)
- C.88.10. Geografie volného času a rekreace (L. Pedrini, Itálie)
- C.88.11. Matematické modely (M. Fischer, Rakousko)
- C.88.12. Klimatologie (M. Yoshino, Japonsko)
- C.88.13. Historie geografického myšlení (K. Takeuchi, Japonsko)
- C.88.14. Zdraví a vývoj (Y. Verhasselt, Belgie)
- C.88.15. Světová politická mapa (D. B. Knight, Kanada)
- C.88.16. Geografie a veřejná správa (R. J. Bennet, V. Británie)
- C.88.17. Geografie obchodních aktivit (A. Metton, Francie)
- C.88.18. Geografie telekomunikací a komunikací (C. Verlaque, Francie)
- C.88.19. Mořská geografie (A. Vallega, Itálie)
- C.88.20. Mrazové procesy (J. P. Lautridou, Francie)
- C.88.21. Geografické informační systémy (M. Lyew, Kostarika)
- C.88.22. Vývoj třetího světa (K. Salih, Malajsie)

Studijní skupiny:

- S.88.1. Náhlé geomorfologické katastrofy (C. Embleton, Velká Británie)
- S.88.2. Upadající průmyslové oblasti (B. Dezert, Francie)
- S.88.3. Výzkum hladu a produkčních systémů potravin (M. G. Bohle, NSR)
- S.88.4. Rod (pohlaví) a geografie (J. Monsch, Velká Británie)
- S.88.5. Historická geografie (- - -)
- S.88.6. Změny v prostředí krasových oblastí (V. Sauro, Itálie)

Součástí kongresu byly četné atraktivní exkurze. Část se jich uskutečnila před zahájením kongresu v první polovině srpna, některé v průběhu kongresu a zbývající pak po jeho zakončení v září. Většinou vedly po Austrálii (včetně tropického severu, středu kontinentu, oblasti Velkého bradlového útesu a Tasmánie), ale některé směřovaly i do přílehlých oblastí Oceánie (Papua-Nová Guinea, Fidži, Nový Zéland). Exkurze byly tematicky zaměřeny (např. Lidská ekologie na Fidži, Geomorfologie Velkého bradlového útesu, Coorong — konzervace pobřežního ekosystému apod.). O exkurze byl značný zájem, který v řadě případů pro omezený počet míst nemohl být uspokojen.

U příležitosti kongresu bylo převážně v objektech University of Sydney uspořádáno několik zajímavých výstav. Organizační výbor kongresu umožnil členským zemím IGU vystavit svou geografickou a kartografickou tvorbu na Mezinárodní výstavě map a geografických publikací, vydaných v letech 1984—1987. Z ČSSR zde vystavovaly ukázky své tvorby Geodetický a kartografický podnik v Praze a Státní pedagogické nakladatelství v Praze. Australští kartografové instalovali velmi zajímavou výstavu k 200. výročí, na níž představili účastníkům kongresu průřez map Austrálie od dob objevení do dnešní doby. Velmi přitažlivá byla prodejní výstava geografických publikací a map australských geografických pracovišť. Vysokou profesionální úroveň měla rozsáhlá expozice Geo-Cardo '88, na níž jednotlivé firmy vystavovaly nejmodernější přístroje a pomůcky, užívané v geografii a kartografii.

26. mezinárodní geografický kongres byl slavnostně zakončen 26. srpna 1988 ve 14 hod. ve velké aule University of Sydney. Předseda organizačního výboru prof. Thom poděkoval všem, kteří se zasloužili o jeho přípravu a zdárný průběh; nový prezident prof. Fuchs pak pozval všechny přítomné na 27. mezinárodní geografický kongres do Washingtonu v roce 1992. Kongres v Sydney, který probíhal ve velmi srdečném a přátelském ovzduší, může být dobrým příkladem mírové spolupráce vědců z celého světa.

(Pracoviště autora: katedra učitelství a didaktiky geografie přírodovědecké fakulty UK, Albertov 6, 128 43 Praha 2.)

Došlo do redakce 13. 10. 1988.